

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2012/28/ES

(2012. gada 25. oktobris)

par dažiem atļautiem nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanas veidiem

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 53. panta 1. punktu, 62. un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Publiski pieejamas bibliotēkas, izglītības iestādes un muzeji, kā arī arhīvi, filmu vai audioierakstu mantojuma iestādes un sabiedriskās raidorganizācijas, kuras veic uzņēmējdarbību dalībvalstīs, ir iesaistītas savu kolekciju un arhīvu plaša mēroga digitalizācijā, lai radītu Eiropas digitālās bibliotēkas. Tās palīdz saglabāt un izplatīt Eiropas kultūras mantojumu, un tas ir svarīgi arī saistībā ar tādu Eiropas digitālo bibliotēku kā *Europeana* izveidi. Iespējamais masveida digitalizācijas, kā arī meklēšanas un indeksēšanas tehnoloģijas palielina bibliotēku kolekciju pētniecisko vērtību. Lielu tiesaistes bibliotēku izveide atvieglo elektronisku meklēšanas un atklāšanas rīku izmantošanu, kas pētniekiem un augstskolu mācībspēkiem ļauj piekļūt jauniem atklājumu avotiem, neliekot samierināties ar tradicionāliem, analogiem meklēšanas paņēmieniem.
- (2) Nepieciešamība sekmēt zināšanu un inovāciju brīvu apriti iekšējā tirgū ir svarīga stratēģijas "Eiropa 2020" sastāvdaļa, kā noteikts Komisijas paziņojumā "Eiropa 2020 – Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei", kurā kā viena no galvenajām iniciatīvām iekļauta Eiropas digitalizācijas programmas izstrāde.
- (3) Tiesiskā regulējuma radīšana, kas atvieglo darbu vai blakustiesību objektu, kuri aizsargāti ar autortiesībām vai blakustiesībām un kuru tiesību subjekti nav noteikti vai kuru tiesību subjekti ir noteikti, bet nav atrodami, jeb tā dēvēto nenosakāmu autortiesību subjektu darbu digitalizāciju un izplatīšanu, ir viens no Komisijas paziņojumā "Eiropas digitalizācijas programma" izklāstītās Eiropas digitalizācijas programmas paredzētajiem pamat-

pasākumiem. Šī direktīva attiecas uz nenosakāmu autortiesību subjektu darbu statusa juridiskās noteikšanas īpašo problēmu un tās sekām attiecībā uz atļautu ieguvušajiem izmantotājiem un tādu darbu vai fonogrammu atļautu izmantošanu, kuri tiek uzskatīti par nenosakāmu autortiesību subjektu darbiem.

- (4) Šī direktīva neskar īpašus risinājumus, kas izstrādāti dalībvalstīs, lai regulētu plašākas masveida digitalizācijas jautājumus, piemēram, tā dēvēto "komerciālā apritē neesošo" darbu gadījumā. Šādos risinājumos tiek ņemtas vērā dažāda veida saturu un dažādu izmantotāju īpatnības, un to pamatā ir starp attiecīgajām ieinteresētajām personām panāktā vienprātība. Šī pieeja tika piemērota arī saprašanās memorandā par galvenajiem principiem attiecībā uz komerciālā apritē neesošo darbu digitalizāciju un piekļuves nodrošināšanu tiem, ko 2011. gada 20. septembrī parakstīja Eiropas bibliotēku, autoru, izdevēju un mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju pārstāvji un apliecināja Komisija. Šī direktīva neskar minēto saprašanās memorandu, kurā dalībvalstis un Komisija ir aicinātas nodrošināt to, ka brīvprātīgās vienošanās, kas noslēgtas starp izmantotājiem, tiesību subjektiem un mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, lai licencētu komerciālā apritē neesošo darbu izmantošanu, balstoties uz tajā iekļautajiem principiem, valsts un pārrobežu kontekstā gūtu labumu no nepieciešamās juridiskās noteiktības.
- (5) Autortiesības ir radošās nozares saimnieciskais pamats, jo tās sekmē inovācijas, jaunradi, ieguldījumus un ražošanu. Tālab darbu masveida digitalizācija un izplatīšana ir Eiropas kultūras mantojuma aizsardzības līdzeklis. Autortiesības ir nozīmīgs mehānisms, lai radošajā nozarē nodrošinātu atlīdzību par darbu.
- (6) Kā saskaņots atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā ⁽³⁾, no tiesību subjektu ekskluzīvajām tiesībām reproducēt un publiskot savus darbus un blakustiesību objektus izriet, ka darbus vai blakustiesību objektus var digitalizēt un publiskot tikai ar iepriekšēju tiesību subjektu piekrišanu.
- (7) Nenosakāmu autortiesību subjektu darbu gadījumā iepriekšēju piekrišanu, kas ļautu darbus reproducēt vai publiskot, nav iespējams iegūt.
- (8) Dažādas dalībvalstu pieejas nenosakāmu autortiesību subjektu darbu statusa atzīšanai var radīt šķēršļus, kas

⁽¹⁾ OV C 376, 22.12.2011., 66. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2012. gada 13. septembra nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2012. gada 4. oktobra lēmums.

⁽³⁾ OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.

traucē iekšējā tirgus darbību un nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanu un pārrobežu piekļuvi. Šādas atšķirīgas pieejas var arī ierobežot tādu preču un pakalpojumu brīvu apriti, kuros ir integrēti kultūras materiāli. Tāpēc ir lietderīgi nodrošināt šāda statusa savstarpēju atzīšanu, jo tā ļaus piekļūt nenosakāmu autortiesību subjektu darbiem visās dalībvalstīs.

- (9) Konkrēti, nenosakāmu autortiesību subjektu darba statusa un nenosakāmu autortiesību subjektu darba atļauto izmantošanas veidu noteikšanai ir vajadzīga vienota pieeja, lai publiski pieejamām bibliotēkām, izglītības iestādēm un muzejiem, kā arī arhīviem, filmu vai audioierakstu mantojuma iestādēm un sabiedriskajām raidorganizācijām iekšējā tirgū nodrošinātu juridisko noteiktību attiecībā uz nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanu.
- (10) Kinematogrāfijas vai audiovizuālie darbi un fonogrammas, kas atrodas sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos un kurus tās ir radījušas, ietver nenosakāmu autortiesību subjektu darbus. Ņemot vērā raidorganizāciju kā fonogrammu un audiovizuālā materiāla producentu īpašo stāvokli un nepieciešamību pieņemt pasākumus, lai ierobežotu nenosakāmu autortiesību subjektu darbu rašanos nākotnē, ir lietderīgi noteikt laika ierobežojumu attiecībā uz šīs direktīvas piemērošanu darbiem un fonogrammām raidorganizāciju arhīvos.
- (11) Šīs direktīvas nolūkos būtu jāuzskata, ka kinematogrāfijas, audiovizuālie darbi un fonogrammas, kas iekļautas sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos un ko radījušas sabiedriskās raidorganizācijas, iekļauj kinematogrāfijas, audiovizuālos darbus un fonogrammas, kuras radītas šo organizāciju uzdevumā to vai citu tādu sabiedrisko raidorganizāciju ekskluzīvai izmantošanai, kas iesaistītas kopražošanā. Šīs direktīvas darbības jomai nebūtu jāattiecas uz kinematogrāfijas, audiovizuālajiem darbiem un fonogrammām, kas iekļautas sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos un ko nav radījušas šīs organizācijas vai kas nav radītas šo organizāciju uzdevumā, bet kuru izmantošana minētajām organizācijām ir atļauta saskaņā ar licences līgumu.
- (12) Starptautisku savstarpējas atzīšanas apsvērumu dēļ šī direktīva būtu jāpiemēro tikai darbiem un fonogrammām, kas pirmo reizi publicēti kādas dalībvalsts teritorijā vai, ja publicēšana nav notikusi, kas pirmo reizi pārraidīti kādas dalībvalsts teritorijā, vai ja nav notikusi ne publicēšana, ne pārraidīšana, ko ar tiesību subjektu piekrišanu publiskojusi šīs direktīvas labumguvēji. Pēdējā no minētajiem gadījumiem šī direktīva būtu jāpiemēro, ja būtu pamatoti pieņemti, ka tiesību subjekti neiebilstu pret izmantošanu, kas atļauta ar šo direktīvu.
- (13) Pirms darba vai fonogrammas atzīšanas par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu godprātīgi būtu jāveic darba

vai fonogrammas tiesību subjektu, tostarp to darbu un blakustiesību objektu, kas ir iekļauti vai integrēti darbā vai fonogrammā, tiesību subjektu rūpīga meklēšana. Dalībvalstīm būtu jāatļauj noteikt, ka šādu rūpīgu meklēšanu var veikt vai nu šajā direktīvā minētās organizācijas, vai citas organizācijas. Šādas citas organizācijas var prasīt maksu par tās veiktajiem rūpīgas meklēšanas pakalpojumiem.

- (14) Lai Savienībā nodrošinātu augstu autortiesību un blakustiesību aizsardzības līmeni, attiecībā uz rūpīgu meklēšanu ir lietderīgi paredzēt saskaņotu pieeju. Veicot rūpīgu meklēšanu, būtu jāizmanto avoti, kuros ir atrodama informācija par darbiem un blakustiesību objektiem, kā saskaņā ar šo direktīvu noteikusi dalībvalsts, kurā jāveic rūpīga meklēšana. Īstenojot to, dalībvalstis varētu atsaukties uz rūpīgas meklēšanas pamatnostādņiem, par kurām panākta vienošanās Digitālo bibliotēku augsta līmeņa darba grupas ietvaros, kura tika izveidota saistībā ar digitālo bibliotēku iniciatīvu i2010.
- (15) Lai izvairītos no meklēšanas pasākumu dublēšanās, rūpīga meklēšana būtu jāveic dalībvalstī, kurā darbs vai fonogramma pirmo reizi publicēta, vai, ja publicēšana nav notikusi, – dalībvalstī, kurā pirmo reizi notikusi pārraidīšana. Rūpīga meklēšana attiecībā uz kinematogrāfijas vai audiovizuālajiem darbiem, kuru producenta galvenā mītne vai pastāvīgā dzīvesvieta ir kādā dalībvalstī, būtu jāveic attiecīgajā dalībvalstī. Attiecībā uz kinematogrāfijas vai audiovizuālajiem darbiem, kuri ir tādu producentu kopražojums, kas uzņēmējdarbību veic dažādās dalībvalstīs, rūpīga meklēšana būtu jāveic katrā no attiecīgajām dalībvalstīm. Attiecībā uz darbiem un fonogrammām, kuri nav ne publicēti, ne pārraidīti, bet kurus ar tiesību subjektu piekrišanu šīs direktīvas labumguvēji ir publiskojusi, rūpīga meklēšana būtu jāveic dalībvalstī, kurā organizācija, kas darbu vai fonogrammu ar tiesību subjektu piekrišanu publiskojusi, veic uzņēmējdarbību. Tādu darbu un blakustiesību objektu, kas ir iekļauti vai integrēti darbā vai fonogrammā, tiesību subjektu rūpīga meklēšana būtu jāveic dalībvalstī, kurā ir veikta tāda darba vai fonogrammas rūpīga meklēšana, kurā ir iekļauts vai integrēts darbs vai blakustiesību objekts. Būtu jāizmanto arī citās valstīs pieejami informācijas avoti, ja ir pierādījumi, lai pieņemtu, ka attiecīgā informācija par tiesību subjektiem ir atrodama attiecīgajās citās valstīs. Rūpīgas meklēšanas pasākumi var apkopot dažāda veida informāciju, piemēram, meklēšanas vēsturi un meklēšanas rezultātus. Lietā būtu jāzaglabā meklēšanas uzskaitē, lai attiecīgās organizācijas būtu spējīgas pamatot, ka meklēšana ir veikta rūpīgi.
- (16) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka attiecīgās organizācijas saglabā rūpīgas meklēšanas uzskaiti un ka šādu meklēšanas darbību rezultāti, kas jo īpaši satur jebkādu konstatējumu, ka kāds darbs vai fonogramma ir jāuzskata par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu šīs direktīvas nozīmē, kā arī informāciju par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu statusa maiņu un par to, kā minētās organizācijas izmanto nenosakāmu autortiesību subjektu

darbus, tiek savākti un padarīti pieejami plašai sabiedrībai, jo īpaši attiecīgo informāciju saglabājot tiešsaistes datubāzē. Ņemot vērā jo īpaši Eiropas mēroga dimensiju un nolūkā izvairīties no pasākumu dublēšanās ir lietderīgi paredzēt noteikumu par vienotas Savienības tiešsaistes datubāzes izveidošanu, kurā iekļauta šāda informācija, un pārredzamā veidā padarīt to pieejamu plašai sabiedrībai. Tas var ļaut gan organizācijām, kas veic rūpīgas meklēšanas darbības, gan tiesību subjektiem vieglāk piekļūt šādai informācijai. Datubāzei varētu arī būt nozīmīga loma iespējamo autortiesību pārkāpumu novēršanā un izbeigšanā, jo īpaši gadījumos, kad tiek mainīts darbu un fonogrammu nenosakāmu autortiesību subjektu darbu statuss. Saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 386/2012⁽¹⁾ Iekšējā tirgus saskaņošanas birojam ("Birojam") ir uzticēti dažādi uzdevumi un darbības, kas tiek finansēti, izmantojot Biroja paša budžeta līdzekļus, lai veicinātu un atbalstītu valstu iestāžu, privātā sektora un Savienības iestāžu darbību cīņā pret intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem, tostarp šo pārkāpumu novēršanā.

Atbilstīgi minētās regulas 2. panta 1. punkta g) apakšpunktam minētie uzdevumi jo īpaši ietver tādu mehānismu nodrošināšanu, kas palīdz uzlabot apmaiņu ar attiecīgo informāciju starp dalībvalstu iestādēm tiešsaistē, un sadarbības sekmēšanu starp minētajām iestādēm. Tālab ir lietderīgi paļauties uz to, ka Birojs izveido un pārvalda Eiropas datubāzi, kurā iekļauta informācija, kas saistīta ar šajā direktīvā minētajiem nenosakāmu autortiesību subjektu darbiem.

- (17) Konkrētam darbam vai fonogrammai var būt vairāki tiesību subjekti, un pašos darbos un fonogrammās var būt iekļauti citi darbi vai blakustiesību objekti. Šai direktīvai nebūtu jāietekmē noteiktu un atrastu tiesību subjektu tiesības. Ja ir noteikts un atrasts vismaz viens tiesību subjekts, darbs vai fonogramma nebūtu jāuzskata par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu. Šīs direktīvas labumguvējiem būtu jāatļauj izmantot darbu vai fonogrammu, kuras viens vai vairāki tiesību subjekti nav noteikti vai nav atrasti, tikai tad, ja minētie noteiktie un atrastie tiesību subjekti, tostarp tādu darbu un blakustiesību objektu, kas ir iekļauti vai integrēti darbā vai fonogrammā, tiesību subjekti, ir atļāvuši tiem īstenot reproducēšanas un publiskošanas darbības, uz kurām atbilstīgi attiecas Direktīvas 2001/29/EK 2. un 3. pants. Noteiktie un atrastie tiesību subjekti var piešķirt šo atļauju tikai attiecībā uz viņiem pašiem piederošajām tiesībām vai nu tāpēc, ka tās ir viņu pašu tiesības, vai arī tāpēc, ka šīs tiesības viņiem ir nodotas, un saskaņā ar šo direktīvu tiem nevajadzētu būt iespējai atļaut jebkādu izmantošanu to tiesību subjektu vārdā, kuri nav noteikti un atrasti. Atbilstīgi, ja iepriekš nenoteikti vai neatrasti tiesību subjekti piesaka savas tiesības uz darbiem vai

fonogrammām, labumguvēji var turpināt darbu vai fonogrammu likumīgu izmantošanu tikai tad, ja attiecīgie tiesību subjekti attiecībā uz tiem piederošajām tiesībām to atļauj saskaņā ar Direktīvu 2001/29/EK.

- (18) Tiesību subjektiem vajadzētu būt tiesībām izbeigt nenosakāmu autortiesību subjektu darbu statusu, ja tie piesaka savas tiesības uz darbiem vai blakustiesību objektiem. Tiesību subjektiem, kas izbeidz nenosakāmu autortiesību subjektu darba statusu attiecībā uz darbu vai blakustiesību objektu, būtu jāsaņem taisnīga kompensācija par to darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu saskaņā ar šo direktīvu, un šī kompensācija jānosaka dalībvalstij, kurā uzņēmējdarbību veic organizācija, kas izmanto nenosakāmu autortiesību subjektu darbu. Dalībvalstīm būtu jāpiešķir rīcības brīvība noteikt, kādā veidā var organizēt šādas kompensācijas izmaksāšanu, tostarp noteikt brīdi, kad izmaksāšana ir paredzēta. Lai noteiktu taisnīgas kompensācijas iespējamo līmeni, būtu pienācīgi jāņem vērā *inter alia* arī dalībvalsts kultūras veicināšanas mērķi, izmantošanas nekomerciālais raksturs, ko veikušas attiecīgās organizācijas, lai īstenotu mērķus, kas ir saistīti ar šo organizāciju uzdevumiem sabiedrības interesēs, piemēram, mācīšanās veicināšanu un kultūras izplatīšanu, kā arī iespējamais kaitējums tiesību subjektiem.
- (19) Ja darbs vai fonogramma nepareizi tikusi atzīta par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu tādas meklēšanas rezultātā, kas nav bijusi rūpīga, ir pieejami dalībvalstu tiesību aktos noteiktie tiesiskās aizsardzības līdzekļi par autortiesību pārkāpumu, kas noteikti saskaņā ar attiecīgajiem valstu un Savienības tiesību aktu noteikumiem.
- (20) Lai veicinātu mācīšanos un kultūras izplatīšanu, dalībvalstīm būtu jāparedz izņēmums vai ierobežojums papildus tiem, kas paredzēti Direktīvas 2001/29/EK 5. pantā. Minētajam izņēmumam vai ierobežojumam būtu jāļauj noteiktām organizācijām, kas minētas Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 2. punkta c) apakšpunktā, un filmu vai audioierakstu mantojuma iestādēm, kuru darbības pamatā nav peļņas gūšana, kā arī sabiedriskajām raidorganizācijām minētās direktīvas nozīmē reproducēt un publiskot nenosakāmu autortiesību subjektu darbus, ja ar šādu izmantošanu tiek pildīti to uzdevumi sabiedrības interesēs, jo īpaši kolekciju, tostarp digitālo kolekciju, saglabāšana un restaurēšana, un piekļuves nodrošināšana kultūras un izglītības vajadzībām. Filmu un audioierakstu mantojuma iestādēm šīs direktīvas nolūkos būtu jāaptver dalībvalstu izraudzītas organizācijas, kas vāc, katalogizē, saglabā un restaurē filmas un citus audiovizuālos darbus vai fonogrammas, kas ir kultūras mantojuma daļa. Šīs direktīvas nolūkos sabiedriskām raidorganizācijām būtu jāaptver raidorganizācijas, kurām uzticēta sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja funkcija, kā to pilnvarojusi, noteikusi un organizējusi katra dalībvalsts. Ar šo direktīvu noteiktais izņēmums vai ierobežojums, lai atļautu izmantot nenosakāmu autortiesību subjektu darbus, neskar Direktīvas 2001/29/EK 5. pantā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus. To var piemērot tikai

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 386/2012 (2012. gada 19. aprīlis) par tādu uzdevumu uzticēšanu Iekšējā tirgus saskaņošanas birojam (preču zīmes un dizainparaugi), kuri saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, tostarp par publiskā un privātā sektora pārstāvju sapulcēšanu Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centrā (OV L 129, 16.5.2012., 1. lpp.).

konkrētos īpašos gadījumos, kas nav pretrunā darba vai blakustiesību objekta parastajai izmantošanai un kas nepamatoti neaizskar tiesību subjekta likumīgās intereses.

pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai,

- (21) Lai stimulētu digitalizāciju, šīs direktīvas labumguvējiem būtu jāļauj gūt ieņēmumus saistībā ar viņu īstenoto nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanu saskaņā ar šo direktīvu, lai īstenotu mērķus, kas saistīti ar to uzdevumiem sabiedrības interesēs, tostarp saistībā ar publiskā un privātā sektora partnerības līgumiem.
- (22) Eiropas kultūras mantojuma digitalizācijas sekmēšanā ieguldījumu var sniegt arī līgumiskās vienošanās, proti, publiski pieejamām bibliotēkām, izglītības iestādēm un muzejiem, kā arī arhīviem, filmu vai audioierakstu mantojuma iestādēm un sabiedriskajām raidorganizācijām, ievērojot šajā direktīvā minētos atļautos izmantošanas veidus, būtu jāļauj slēgt līgumus ar komerciāliem partneriem, lai digitalizētu un publiskotu nenosakāmu autortiesību subjektu darbus. Minētajos līgumos var paredzēt arī finansiālu palīdzību, ko sniedz šādi partneri. Šādos līgumos nebūtu jāparedz nekādi ierobežojumi šīs direktīvas labumguvējiem attiecībā uz to, kā viņi izmanto nenosakāmu autortiesību subjektu darbus, un nebūtu jāpiešķir tiesības komerciāliem partneriem izmantot nenosakāmu autortiesību subjektu darbus vai kontrolēt to izmantošanu.
- (23) Lai uzlabotu Savienības iedzīvotāju piekļuves iespējas Eiropas kultūras mantojumam, jānodrošina, ka nenosakāmu autortiesību subjektu darbi, kas ir digitalizēti un publiskoti vienā dalībvalstī, var tikt publiskoti arī citās dalībvalstīs. Publiski pieejamām bibliotēkām, izglītības iestādēm un muzejiem, kā arī arhīviem, filmu audioierakstu mantojuma iestādēm un sabiedriskām raidorganizācijām, kas izmanto nenosakāmu autortiesību subjektu darbus, lai pildītu savus uzdevumus sabiedrības interesēs, būtu jāspēj publiskot nenosakāmu autortiesību subjektu darbus citās dalībvalstīs.
- (24) Šī direktīva neskar dalībvalstu nosacījumus attiecībā uz tiesību pārvaldījumu, piemēram, paplašinātām kolektīvām licencēm, pārstāvības un tālāknodešanas tiesisko prezumpciju, kolektīvo pārvaldījumu vai līdzīgus pasākumus, vai jebkādu to kombināciju, tostarp masveida digitalizāciju.
- (25) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi – proti, nodrošināt juridisko noteiktību attiecībā uz nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanu – nevar pietiekami sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka to var labāk sasniegt Savienības līmenī, jo ir nepieciešama nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanu reglamentējošo noteikumu vienotība, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šī direktīva attiecas uz dažiem veidiem, kādos publiski pieejamas bibliotēkas, izglītības iestādes un muzeji, kā arī arhīvi, filmu vai audioierakstu mantojuma iestādes un sabiedriskās raidorganizācijas, kuras veic uzņēmējdarbību dalībvalstīs, izmanto nenosakāmu autortiesību subjektu darbus, lai īstenotu mērķus, kas saistīti ar to uzdevumiem sabiedrības interesēs.
2. Šī direktīva attiecas uz:
 - a) darbiem, kas ir publicēti kā grāmatas, žurnāli, laikraksti vai citādi rakstveida materiāli un iekļauti publiski pieejamu bibliotēku, izglītības iestāžu vai muzeju kolekcijās, kā arī arhīvu vai arī filmu vai audioierakstu mantojuma iestāžu kolekcijās;
 - b) kinematogrāfijas vai audiovizuāliem darbiem un fonogrammām, kas ir iekļautas publiski pieejamu bibliotēku, izglītības iestāžu vai muzeju kolekcijās, kā arī arhīvu vai arī filmu vai audioierakstu mantojuma iestāžu kolekcijās; un
 - c) kinematogrāfijas vai audiovizuāliem darbiem un fonogrammām, ko sabiedriskās raidorganizācijas ir radījušas līdz 2002. gada 31. decembrim (ieskaitot šo datumu) un kas ir iekļautas to arhīvos,kurus aizsargā autortiesības vai blakustiesības un kuri pirmo reizi publicēti kādā dalībvalstī vai, ja publicēšana nav notikusi, kuri pirmo reizi pārraidīti kādā dalībvalstī.

3. Šo direktīvu piemēro arī attiecībā uz 2. punktā minētajiem darbiem un fonogrammām, kuri nav ne publicēti, ne pārraidīti, bet kurus 1. punktā minētās organizācijas ar tiesību subjektu piekrišanu ir publiskojušas ar nosacījumu, ka būtu pamatoti pieņemt, ka tiesību subjekti neiebilstu pret 6. pantā minētajiem izmantošanas veidiem. Dalībvalstis var ierobežot šā punkta piemērošanu, attiecinot to tikai uz darbiem un fonogrammām, kuras minētajās organizācijās ir deponētas pirms 2014. gada 29. oktobra.

4. Šo direktīvu piemēro arī darbiem un blakustiesību objektiem, kas ir iekļauti vai integrēti 2. un 3. punktā minētajos darbos vai fonogrammās vai ir to daļa.

5. Šī direktīva nav pretrunā nekādiem nosacījumiem attiecībā uz tiesību pārvaldījumu valstu līmenī.

2. pants

Nenosakāmu autortiesību subjektu darbi

1. Darbu vai fonogrammu uzskata par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu, ja pat pēc rūpīgas tiesību subjekta meklēšanas un tās uzskaites, kas veikta saskaņā ar 3. pantu, nav noteikts neviens minētā darba vai fonogrammas tiesību subjekts vai – pat ja viens vai vairāki tiesību subjekti ir noteikti – neviens no tiem nav atrasts.

2. Ja darbam vai fonogrammai ir vairāk nekā viens tiesību subjekts un pēc rūpīgas meklēšanas un tās uzskaites, kas veikta saskaņā ar 3. pantu, ne visi no šiem subjektiem ir noteikti vai ir noteikti, bet nav atrasti, darbu vai fonogrammu var izmantot saskaņā ar šo direktīvu ar nosacījumu, ka tiesību subjekti, kuri ir noteikti un atrasti, attiecībā uz savām tiesībām ir atļāvuši 1. panta 1. punktā minētajām organizācijām īstenot reproducēšanas un publiskošanas darbības, uz kurām atbilstīgi attiecas Direktīvas 2001/29/EK 2. un 3. pants.

3. Šā panta 2. punkts neskar to tiesību subjektu tiesības uz darbu vai fonogrammu, kuri ir noteikti un atrasti.

4. Attiecībā uz 2. punktā minēto darbu tiesību subjektiem, kuri nav noteikti un atrasti, *mutatis mutandis* piemēro 5. pantu.

5. Šī direktīva neskar valstu noteikumus par anonīmu autoru darbiem vai darbiem, kuru autori lietojuši pseidonīmu.

3. pants

Rūpīga meklēšana

1. Lai noteiktu, vai darbs vai fonogramma ir nenosakāmu autortiesību subjektu darbs, 1. panta 1. punktā minētās organizācijas nodrošina, ka attiecībā uz katru darbu vai blakustiesību objektu tiek godprātīgi veikta rūpīga meklēšana, izmantojot attiecīgajam darbu un blakustiesību objektu veidam atbilstīgus informācijas avotus. Rūpīgu meklēšanu veic pirms darba vai fonogrammas izmantošanas.

2. Katram attiecīgo darbu vai attiecīgās fonogrammas veidam atbilstīgos informācijas avotus nosaka katra dalībvalsts, konsultējoties ar tiesību subjektiem un izmantotajiem, un tie ietver vismaz pielikumā uzskaitītos attiecīgos avotus.

3. Rūpīgu meklēšanu veic dalībvalstī, kurā darbs pirmo reizi publicēts, vai, ja publicēšana nav notikusi, dalībvalstī, kurā darbs pirmo reizi pārraidīts, izņemot attiecībā uz kinematogrāfijas vai audiovizuālajiem darbiem, kuru producenta galvenā mītne vai pastāvīgā dzīvesvieta ir kādā dalībvalstī, jo tādā gadījumā rūpīgu meklēšanu veic dalībvalstī, kurā ir tā galvenā mītne vai pastāvīgā dzīvesvieta.

Direktīvas 1. panta 3. punktā minētajā gadījumā rūpīgu meklēšanu veic dalībvalstī, kurā uzņēmējdarbību veic organizācija, kas darbu vai fonogrammu ar tiesību subjekta piekrišanu publisko.

4. Ja ir pierādījumi, lai pieņemtu, ka attiecīgā informācija par tiesību subjektiem ir atrodamā citās valstīs, izmanto arī attiecīgās citās valstīs pieejamos informācijas avotus.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. panta 1. punktā minētās organizācijas veic rūpīgas meklēšanas uzskaiti un ka attiecīgās organizācijas kompetentām valsts iestādēm sniedz šādu informāciju:

- a) tādas rūpīgas meklēšanas rezultātus, kuras veikušas šīs organizācijas un pēc kuras veikšanas ir izdarīts secinājums, ka darbs vai fonogramma ir uzskatāma par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu;
- b) šo organizāciju īstenoto nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanu saskaņā ar šo direktīvu;
- c) jebkādas izmaiņas nenosakāmu autortiesību subjektu darbu statusā atbilstīgi 5. pantam attiecībā uz darbiem un fonogrammām, kurus organizācija izmanto;
- d) attiecīgās organizācijas atbilstīgu kontaktinformāciju.

6. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 5. punktā minētā informācija tiek uzskaitīta vienotā un publiski pieejamā tiešsaistes datubāzē, kuru saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 386/2012 izveido un pārvalda Iekšējā tirgus saskaņošanas birojs ("Birojs"). Šajā nolūkā tās nosūta attiecīgo informāciju Birojam nekavējoties pēc tās saņemšanas no 1. panta 1. punktā minētajām organizācijām.

4. pants

Nenosakāmu autortiesību subjektu darba statusa savstarpēja atzīšana

Darbu vai fonogrammu, ko saskaņā ar 2. pantu uzskata par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu vienā dalībvalstī, uzskata par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu visās dalībvalstīs. Minēto darbu vai fonogrammu var izmantot un tam var piekļūt saskaņā ar šo direktīvu visās dalībvalstīs. Tas attiecas arī uz 2. panta 2. punktā minētajiem darbiem un fonogrammām, ciktāl tas skar nenoteikto vai neatrasto tiesību subjektu tiesības.

5. pants

Nenosakāmu autortiesību subjektu darba statusa izbeigšana

Dalībvalstis nodrošina, ka tādu darbu vai fonogrammu tiesību subjektiem, kas uzskatāmas par nenosakāmu autortiesību subjektu darbiem, ir iespēja jebkurā laikā izbeigt nenosakāmu autortiesību subjektu darba statusu, ciktāl tas attiecas uz to tiesībām.

6. pants

Nenosakāmu autortiesību subjektu darbu atļautie izmantošanas veidi

1. Dalībvalstis paredz izņēmumu vai ierobežojumu attiecībā uz reproducēšanas tiesībām un publiskošanas tiesībām, kas paredzētas attiecīgi Direktīvas 2001/29/EK 2. un 3. pantā, lai nodrošinātu, ka 1. panta 1. punktā minētās organizācijas drīkst izmantot to kolekcijās iekļautos nenosakāmu autortiesību subjektu darbus šādos veidos:

a) publiskot nenosakāmu autortiesību subjektu darbus Direktīvas 2001/29/EK 3. panta nozīmē;

b) reproducēt Direktīvas 2001/29/EK 2. panta nozīmē, lai digitalizētu, publiskotu, indeksētu, katalogizētu, saglabātu vai restaurētu.

2. Direktīvas 1. panta 1. punktā minētās organizācijas saskaņā ar šā panta 1. punktu izmanto nenosakāmu autortiesību subjektu darbu, lai sasniegtu mērķus, kas saistīti ar to uzdevumiem sabiedrības interesēs, jo īpaši saglabāt to kolekcijās iekļautu darbu un fonogrammu restaurēšanu un nodrošināt to piekļuvi kultūras un izglītības vajadzībām. Organizācijas var gūt ieņēmumus šādas izmantošanas gaitā vienīgi ar mērķi segt izmaksas, kas tām radušās, veicot nenosakāmu autortiesību subjektu darbu digitalizāciju un publicējot tos.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. panta 1. punktā minētās organizācijas, jebkādā veidā izmantojot nenosakāmu autortiesību subjektu darbu, norāda noteikto autoru un citu tiesību subjektu vārdus.

4. Šī direktīva neskar šādu organizāciju līgumu slēgšanas brīvību, tām pildot to uzdevumus sabiedrības interesēs, jo īpaši attiecībā uz publiskā un privātā sektora partnerības līgumiem.

5. Dalībvalstis paredz, ka taisnīga kompensācija pienākas tiesību subjektu, kas izbeidz savu darbu vai blakustiesību objektu nenosakāmu autortiesību subjektu darba statusu attiecībā uz šādu darbu un blakustiesību objektu izmantošanu saskaņā ar šā panta 1. punktu, ko ir veikušas 1. panta 1. punktā minētās organizācijas. Dalībvalstis var brīvi noteikt, kādā veidā var organizēt šādas kompensācijas izmaksāšanu. Kompensācijas līmenis Savienības tiesību aktos paredzētajās robežās tiek noteikts ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā uzņēmējdarbību veic organizācija, kas izmanto nenosakāmu autortiesību subjektu darbu.

7. pants

Citu tiesību normu turpmāka piemērošana

Šī direktīva neskar noteikumus, kas īpaši attiecas uz patentiem, preču zīmēm, dizainparauga tiesībām, funkcionāliem modeļiem, pusvadītāju izstrādājumu topogrāfijām, šriftiem, ierobežotu piekļuvi, piekļuvi raidīšanas kabelim, valsts kultūras vērtību aizsardzību, prasībām attiecībā uz obligāto eksemplāru, tiesību aktiem attiecībā uz prakses ierobežošanu un negodīgu konkurenci, komercdarbības noslēpumiem, drošību, konfidencialitāti, datu aizsardzību un privātās dzīves aizsardzību, piekļuvi publiskiem dokumentiem, līgumtiesībām un normām par preses brīvību un vārda brīvību plašsaziņas līdzekļos.

8. pants

Piemērošana laikā

1. Šo direktīvu piemēro attiecībā uz visiem 1. pantā minētajiem darbiem un fonogrammām, ko 2014. gada 29. oktobrī vai pēc šā datuma aizsargā dalībvalstu tiesību akti autortiesību jomā.

2. Šo direktīvu piemēro, neskarot nevienu līdz 2014. gada 29. oktobrim pabeigtu darbību un iegūtas tiesības.

9. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2014. gada 29. oktobrim. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto aktu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

10. pants

Pārskatīšanas klauzula

Komisija pastāvīgi seko līdzi tiesību informācijas avotu attīstībai un līdz 2015. gada 29. oktobrim un pēc tam katru gadu iesniedz ziņojumu par izdevēju un darbu vai blakustiesību objektu, jo īpaši individuālu fotogrāfiju un citu attēlu, kas patlaban nav iekļauti direktīvas piemērošanas jomā, iespējamu iekļaušanu šīs direktīvas piemērošanas jomā.

Līdz 2015. gada 29. oktobrim Komisija Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai iesniedz ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu digitālo bibliotēku veidošanas kontekstā.

Vajadzības gadījumā, lai nodrošinātu iekšējā tirgus darbību, Komisija iesniedz šīs direktīvas grozījumu priekšlikumus.

Dalībvalsts, kurai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka šīs direktīvas īstenošana traucē kādu valsts pasākumu attiecībā uz 1. panta 5. punkta minēto tiesību pārvaldījumu, var vērst Komisijas uzmanību uz šo jautājumu, pievienojot visus apliecināšos pierādījumus. Komisija ņem vērā šādus pierādījumus, gatavojot šā panta otrajā daļā minēto ziņojumu un izvērtējot, vai ir nepieciešams iesniegt šīs direktīvas grozījumu priekšlikumus.

11. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

12. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2012. gada 25. oktobrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
M. SCHULZ

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
A. D. MAVROYIANNIS

—

PIELIKUMS

Direktīvas 3. panta 2. punktā minētie informācijas avoti ietver:

- 1) publicētām grāmatām:
 - a) obligātos eksemplārus, bibliotēkas katalogu un iestādes dokumentus, kurus saglabā bibliotēkas un citas institūcijas;
 - b) attiecīgās valsts izdevēju un autoru asociācijas;
 - c) pastāvošās datubāzes un reģistrus, *WATCH (Writers, Artists and their Copyright Holders)*, *ISBN (International Standard Book Number)* un iespēšanā esošo grāmatu datubāzes;
 - d) attiecīgo mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, jo īpaši reproducēšanas tiesību organizāciju, datubāzes;
 - e) avotus, kuros ir iekļautas daudzējādas datubāzes un reģistri, tostarp *VIAF (Virtual International Authority Files – Virtuālās starptautiskās organizācijas dokumenti)*, *ARROW (Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works – Autortiesību informācijas un nenosakāmu autortiesību subjektu darbu pieejas reģistri)*;
- 2) laikrakstiem, žurnāliem, specializētiem žurnāliem un periodiskajiem izdevumiem:
 - a) periodisko izdevumu *ISSN (International Standard Serial Number – starptautiskais standarta seriālizdevumu numurs)*;
 - b) bibliotēku fondu un kolekciju indeksus un katalogus;
 - c) obligātos eksemplārus;
 - d) izdevēju asociācijas un autoru un žurnālistu asociācijas attiecīgajā valstī;
 - e) attiecīgo mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, tostarp reproducēšanas tiesību organizāciju, datubāzes;
- 3) grāmatās, specializētos žurnālos, laikrakstos un žurnālos vai citos darbos esošiem vizuāliem darbiem, tostarp tēlotājmākslas darbiem, fotogrāfijām, ilustrācijām, dizaina darbiem, arhitektūras darbiem un pēdējo minēto darbu skicēm, kā arī citiem šādiem darbiem:
 - a) šā pielikuma 1. un 2. punktā minētos informācijas avotus;
 - b) attiecīgo mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, jo īpaši vizuālās mākslas organizāciju, un tostarp reproducēšanas tiesību organizāciju, datubāzes;
 - c) attiecīgos gadījumos fotoaģentūru datubāzes;
- 4) audiovizuāliem darbiem un fonogrammām:
 - a) obligātos eksemplārus;
 - b) producentu asociācijas attiecīgajā valstī;
 - c) filmu vai audioierakstu mantojuma iestāžu un valstu bibliotēku datubāzes;
 - d) datubāzes, kuros iekļauti attiecīgi standarti un identifikatori, piemēram, audiovizuālu materiālu *ISAN (International Standard Audiovisual Number – starptautiskais standarta audiovizuālais numurs)* datubāzi, mūzikas darbu *ISWC (International Standard Music Work Code – starptautiskais mūzikas darba standarta kods)* un fonogrammu *ISRC (International Standard Recording Code – starptautiskais standarta mūzikas ieraksta kods)*;
 - e) attiecīgo mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, jo īpaši autoru, izpildītāju, fonogrammu producentu un audiovizuālo materiālu producentu, datubāzes;
 - f) darba veidotāju, dalībnieku utt. sarakstu un citu informāciju uz darba iepakojuma;
 - g) citu tādu attiecīgu asociāciju datubāzes, kuras pārstāv tiesību subjektu specifiskas kategorijas.